Vewin

Vereniging van waterbedrijven in Nederland

Lobby-agenda 2018-2019

Inhoud

2 Voorwoord

4 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- Waterveiligheid
- Drones
- Bescherming leidinggegevens
- Cybersecurity
- Bestuursakkoord Water
- Wacc
- Mijnbouw
- Klimaatadaptatie
- Infrastructuur
- Bestuurlijke afspraken waterkwaliteit
- Medicijnresten
- Microplastics
- Opkomende stoffen
- Beschikbaarheid zoetwater

12 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
- Gewasbeschermingsmiddelen
- Nitraat

14 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Omgevingsrecht
- Veiligstelling gegevens vitale infrastructuur
- Bodemverontreiniging

16 Ministerie van Financiën
- Btw

18 Ministerie van Justitie en Veiligheid
- Samenwerking met veiligheidsregio's

20 Europese Unie
- Kaderrichtijn Water (KRW)
- Herziening Drinkwaterrichtlijn
- Strategie medicijnresten in het milieu
- REACH
- Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)
- Europese richtlijn tot bescherming van de kritieke infrastructuur
- Richtlijn Consumentenrechten

25 Afkortingen

26 Contactpersonen Vewin

Voorwoord

Veilig, gezond, betaalbaar en lekker drinkwater, 24 uur per dag, 7 dagen per week. Daarin voorzien is de wettelijke kerntaak van de 10 Nederlandse drinkwaterbedrijven. Vewin als belangenbehartiger richt zich op het scheppen en handhaven van goede voorwaarden daarvoor.

Vewin formuleert, in nauwe samenspraak met de 10 leden, standpunten op actuele beleidsdossiers en draagt deze uit in Den Haag en in Brussel. Deze lobby-agenda bevat de belangrijkste dossiers voor Vewin die in het politieke jaar 2018-2019 op de agenda staan. Ze zijn geordend naar de 'Haagse' ministeries en de Europese Unie.
De samenhang in de agenda is zichtbaar in drie rode draden die gezamenlijk de kern vormen van de wettelijke taak van de drinkwaterbedrijven: kwaliteit, leveringszekerheid en betaalbaarheid. Een actueel thema bij betaalbaarheid is de voorgenomen btw-verhoging op drinkwater. Bij leveringszekerheid staan onder andere de beveiliging van leiding-gegevens en de implementatie van de nieuwe Wet beveiliging netwerk- en informatie- systemen (Cybersecuritywet) hoog op de agenda.

Kwaliteit van drinkwater begint in de meest letterlijke zin bij de bron: het grond- en oppervlaktewater dat gebruikt wordt om drinkwater te maken. Veel beleidsdossiers zijn te scharen onder het kopje 'bescherming van drinkwaterbronnen'. Denk aan de Structurele aanpak opkomende stoffen, de Ketenaanpak Medicijnresten uit Water, gewasbeschermingsbeleid of het verbod op drones boven oppervlaktewaterlichamen voor de drinkwatervoorziening. Maar ook aan de uitsluiting van geothermie in gebieden voor de waterwinning of de herziening van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Het komende parlementaire jaar springen drie 'doorsnijdende' dossiers in het oog die de toekomstige waterkwaliteit moeten helpen verzekeren. Ten eerste wordt in Brussel de herziening van de Drinkwaterrichtlijn afgerond. Ten tweede moet in de Nationale Omgevingsvisie de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening, en de daarbij horende bescherming van bronnen, worden verankerd als nationaal belang. Ten derde moet nog voor eind 2018 een grote stap worden gezet met nieuwe bestuurlijke afspraken over waterkwaliteit. De drinkwatersector ondersteunt de ambities van de minister van IenW en werkt graag mee aan het omzetten van woorden in daden.

Alle standpunten van Vewin zijn als position papers terug te vinden op onze website (vewin.nl/standpunten). Op deze site kunt u zich ook abonneren op het opinieblad Waterspiegel en kunt u de PDF van de Lobby-agenda 2018-2019 en van andere Vewin-publicaties downloaden. U kunt ons ook volgen op Twitter via @vewin_water. Uiteraard zijn wij graag bereid de standpunten nader toe te lichten; zie het overzicht van de contactpersonen per onderwerp vanaf pagina 26. Aarzel niet om ons te benaderen.

Hans de Groene, Directeur Vewin

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Waterveiligheid

Investeer in waterveiligheid in relatie tot vitale infrastructuur en verklein zo de kans op een overstroming.
De Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie stelt dat het Rijk er zorg voor draagt dat nationale vitale en kwetsbare functies uiterlijk in 2050 beter bestand zijn tegen de gevolgen van overstromingen. Hiertoe is het deelprogramma Vitaal en Kwetsbaar ontwikkeld. De overheid heeft voor drinkwater de ambitie geformuleerd dat het risico op verstoring van de (nood)drinkwatervoorziening door overstromingen minimaal is. Overheid en drinkwaterbedrijven moeten hiertoe de nodige maatregelen treffen.
Vewin pleit ervoor dat als eerste de overheid investeert in waterveiligheid in relatie tot vitale infrastructuur om de kans op een overstroming te verkleinen. Vervolgens moet de focus liggen op snel herstel. Bij ver- of nieuwbouw van productielocaties voor drinkwater wordt hier rekening mee gehouden. Een waterrobuuste inrichting van de drinkwatervoorziening is niet realistisch; leidingen kunnen falen door zetting van de grond en winningen kunnen vervuild raken. Na een overstroming stellen drinkwaterbedrijven hun nooddrinkwatermateriaal ter beschikking. De overheid moet zorgdragen voor het transport ervan en de distributie van nooddrinkwater.

i Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie – Deelprogramma Vitaal en Kwetsbaar, Sabine Gielens

Drones

Neem in drone-regelgeving een vliegverbod op voor drones boven oppervlakte-waterlichamen voor de drinkwatervoorziening.
De drinkwatervoorziening is onderdeel van de top-vitale infrastructuur van Nederland. Uitval leidt tot maatschappelijke ontwrichting. Drones vormen een risico voor de continuïteit van de drinkwatervoorziening. Hierbij gaat het om spionage, verstoring van ICT-systemen en/of moedwillig schade toebrengen aan de waterkwaliteit van open wateren. Drones overstijgen de fysieke beveiliging, barrières en toezicht van drinkwaterbedrijven. Dit vraagt om restricties aan het luchtruim die alleen vanuit de overheid kunnen worden opgelegd. De huidige drone-regelgeving bevat géén restricties ter bescherming van de drinkwatervoorziening, terwijl dat wel het geval is bij andere infrastructuur zoals wegen en spoorwegen. Een verbod is nodig voor het vliegen met drones boven oppervlaktewaterlichamen, te weten waterspaarbekkens, infiltratieplassen en kanalen en onttrekkingspunten in Rijkswateren. Drinkwater-bedrijven zijn bereid een rol te spelen in de handhaving van een vliegverbod door inzet van buitengewoon opsporingsambtenaren. Voor het verrichten van luchtwerk boven oppervlaktewaterlichamen is ontheffing van het vliegverbod nodig.

i Regeling modelvliegen en de Regeling op afstand bestuurde luchtvaartuigen, Sabine Gielens

Bescherming leidinggegevens

Beperk vanwege nationale veiligheid de toegang tot leidinggegevens en pas de implementatiewet INSPIRE aan.
In de huidige implementatiewet INSPIRE is de bescherming van leidinggegevens – in termen van voorwaarden en restricties – onvoldoende geborgd. Liggingsinformatie van (transport)leidingen kan anoniem en onbeperkt worden opgevraagd. Het gaat hier om gevoelige informatie, waarmee de leveringszekerheid van de drinkwater-voorziening verstoord kan worden met maatschappelijke ontwrichting als gevolg. Daarnaast kan de (vitale) infrastructuur rondom of nabij leidingen geraakt worden. Drinkwaterbedrijven willen weten wie informatie over hun leidingen opvraagt om preventief een risicoschatting te kunnen maken van mogelijk misbruik van de liggings-gegevens. Concreet betekent dit dat alleen geautoriseerde gebruikers toegang hebben tot de gegevens, dat de gegevensverstrekking gelimiteerd is en dat aanvragen (door) gemeld worden aan de netbeheerder. Dit is conform de huidige werkwijze bij de afhandeling van informatieverzoeken in het kader van de Wet informatie-uitwisseling boven- en ondergrondse netten en netwerken.

i Implementatiewet INSPIRE, Sabine Gielens

Cybersecurity

Leg de primaire verantwoordelijkheid voor de zorgplicht en de bewijslast uit de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni) bij de drinkwaterbedrijven.
De Wbni ligt voor bij de Eerste Kamer. Met de wet krijgt een aantal vitale sectoren een aantoonbare zorgplicht voor de beveiliging van hun netwerk- en informatiesystemen. Bij implementatie van de wet in de drinkwaterregelgeving pleit Vewin ervoor om de primaire verantwoordelijkheid voor de zorgplicht en de bewijslast bij de drinkwaterbedrijven te leggen. Dit sluit aan bij de huidige werkwijze waarbij bedrijven in het Leveringsplan vastleggen hoe zij invulling geven aan de kaderstellende eisen uit de drinkwaterregelgeving rondom continuïteit en leveringszekerheid. Het Leveringsplan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de toezichthouder.
De drinkwatersector heeft conform vigerende normen zelf een beveiligingsnorm voor haar procesautomatisering opgesteld. Via periodieke externe audits wil de sector de naleving van deze zorgplicht aantonen. De resultaten, én eventuele verbetermaatregelen, worden bij het Leveringsplan gevoegd.

i Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Cybersecuritywet), Sabine Gielens

Bestuursakkoord Water

Breid samenwerking in de waterketen uit door aanvullende bestuurlijke afspraken.
Het Bestuursakkoord Water (BAW) heeft geleid tot meer samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven. Daardoor zijn kosten bespaard, is de kwaliteit van de dienstverlening verbeterd en de kwetsbaarheid verminderd. Dit succes kan een vervolg krijgen door het huidige BAW aan te vullen met een aantal bestuurlijke afspraken op het gebied van cybersecurity, data- en informatievoorziening en samenwerking in de waterketen. Op deze terreinen is door meer samenwerking meer te bereiken dan door elke partner voor zich. Van belang is dat de zorgplicht drinkwater en de verantwoordelijkheden die gemeenten en waterschappen dragen voor goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater als bron voor drinkwater (inclusief aandacht voor benedenstroomse innamepunten) tot uitdrukking komen in de afspraken. Daarnaast is (blijvende) inzet voor het wegnemen van belemmerende regelgeving (zoals op het vlak van btw, Vpb en regels voor hergebruik van grondstoffen) van belang voor verdergaande samenwerking tussen gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven.

i Bestuursakkoord Water, Hendrik Jan IJsinga

Wacc

Stem de toegestane vergoeding voor vermogen (Wacc) beter af op de praktijk van de drinkwaterbedrijven.
De evaluatie van de Drinkwaterwet toont aan dat de Wacc goed werkt als instrument om overwinst te voorkomen. Maar de wijze van berekening van de Wacc via een formule werkt belemmerend bij het aantrekken van financiering voor de investeringen van de drinkwaterbedrijven. De drinkwaterbedrijven investeren veel in hun leidingnetten en zuiveringsinstallaties en doen dat om op de lange termijn de ongehinderde drinkwatervoorziening te garanderen. Daarbij horen langlopende financieringen.
De Wacc, die tweejaarlijks wordt vastgesteld op basis van de gemiddelde rente op kortlopende leningen, dwingt de drinkwaterbedrijven in de richting van korter lopende financiering. Vewin pleit voor een berekening van de Wacc die de efficiënte bedrijfsvoering van de drinkwaterbedrijven minder belemmert.

i Drinkwaterwet, Hendrik Jan IJsinga

Mijnbouw

Sluit mijnbouwactiviteiten/geothermie uit in gebieden voor de waterwinning.
Mijnbouwactiviteiten en winning van aardwarmte zijn risicovol voor het grondwater. Door de energietransitie neemt het spanningsveld met het gebruik van de ondergrond voor de drinkwatervoorziening toe. In STRONG zijn gebieden voor de drinkwatervoorziening slechts ten dele uitgesloten voor mijnbouwactiviteiten. In door de provincies aangewezen intrekgebieden en ook ónder de gebieden voor de waterwinning moet mijnbouw worden uitgesloten. Dit moet in de AMvB's Mijnbouwwet en Omgevingswet worden vastgelegd. In de uitwerking van de Structuurvisie Ondergrond (STRONG) zullen provincies en drinkwaterbedrijven aanvullende strategische voorraden (ASV's) voor de toekomstige drinkwatervoorziening aanwijzen. Daarbij wordt zo veel mogelijk rekening gehouden met ontwikkelingen inzake geothermie. Functiescheiding met mijnbouw/geothermie moet hier het uitgangspunt zijn. Aanvullende technische eisen zijn noodzakelijk om ook elders te borgen dat verontreiniging van grondwater door mijnbouw wordt voorkomen. Deze verplichtingen moeten in regelgeving worden verankerd. Bij mijnbouwwerken moet altijd monitoring van het diepe grondwater plaatsvinden om eventuele lekkages op te sporen.

i AMVB's Mijnbouwwet en Omgevingswet, Rob Eijsink

Klimaatadaptatie

Neem 'hot-spots' in drinkwaterleidingen op in de klimaat-stresstesten van overheden.
Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. In de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie is als doel gesteld dat Nederland in 2050 zo goed mogelijk klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. In uiterlijk 2019 brengen gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk met de betrokkenen in hun gebied de kwetsbaarheid in beeld met een stresstest. Drinkwaterbedrijven moeten hierbij betrokken worden. Klimaatverandering leidt namelijk tot 'hot-spots': knelpunten in de temperatuur van het drinkwater door opwarming van leidingen in de bodem. In de uit te voeren stresstesten moet verkend worden waar deze knelpunten zich voordoen. Op basis van de uitkomsten maken overheden in 2020 per gebied afspraken over aanvullende maatregelen om kwetsbaarheden te verminderen. Mitigatie van de knelpunten rondom opwarming van leidingen moet onderdeel zijn van deze maatregelen en van de herinrichting van stedelijke gebieden.

i Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie, Rob Eijsink

Infrastructuur

Versterk de rechtspositie van drinkwaterleidingen om ongestoord in de bodem te liggen. Neem verlegkosten van drinkwaterleidingen mee in de afweging van ruimtelijke ontwikkelingen.
Drinkwaterleidingen zijn noodzakelijk voor waterbedrijven om aan hun wettelijke leveringstaak van drinkwater te kunnen voldoen. Hier moeten rechten voor infrastructuur tegenover staan. Deze rechtspositie moet worden versterkt om te borgen dat leidingen veilig, beschermd en geordend in de bodem kunnen liggen. Een betere ordening van de ondiepe ondergrond is noodzakelijk om aanleg en vervanging van drinkwaterleidingen te vereenvoudigen en (maatschappelijke) overlast te beperken. Bij bovengrondse ruimtelijke ontwikkelingen moet beter rekening worden gehouden met consequenties voor de ondergrondse infrastructuur en de impact van verleggingen. Tracés voor doorgaande transportleidingen moeten in omgevingsplannen van gemeenten worden verankerd. Het streven naar laagste maatschappelijke kosten moet de basis zijn voor besluitvorming over ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot gedwongen verlegging van drinkwaterleidingen. Verlegregelingen dienen een financiële prikkel te bevatten om dit streven naar laagste maatschappelijke kosten te waarborgen. Dit is maatwerk, afhankelijk van lokale omstandigheden en bestuurlijke afspraken.

i Infrastructuur, Rob Eijsink

Bestuurlijke afspraken waterkwaliteit

Maak nog in 2018 concrete inhoudelijke bestuurlijke afspraken over waterkwaliteit met harde handtekeningen van betrokken partijen.
De kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater – de drinkwaterbronnen – staat onder druk. Bestaande en nieuwe bedreigingen zoals mest, bestrijdingsmiddelen, medicijnresten, industriële stoffen, microplastics en klimaatverandering leiden tot verslechtering van de waterkwaliteit en meer inspanningen om schoon drinkwater te kunnen leveren. De minister van IenW heeft begin 2018 aangegeven dat zij een bestuursakkoord waterkwaliteit wil opstellen waarin de aanpak van waterkwaliteitsproblemen integraal wordt samengebracht, inclusief maatregelen, monitoring, instrumenten, financiering en wetgeving. In een 'lichte vorm' met 'harde handtekeningen' van alle betrokken partijen. Voor de drinkwatersector zijn deze afspraken topprioriteit. Maatregelen op korte termijn zijn ook noodzakelijk om de doelen van de Kaderrichtlijn Water te halen. Vewin roept daarom op tot afspraken tussen alle betrokken partijen voor het eind van 2018.

i Bestuurlijke afspraken waterkwaliteit, Lieke Coonen

Medicijnresten

Tref maatregelen aan de bron en bij RWZI's om medicijnresten in water terug te dringen.
De Ketenaanpak Medicijnresten uit Water is van belang om de aanwezigheid van geneesmiddelen in drinkwaterbronnen te voorkomen. Verschillende drinkwaterbedrijven zijn al genoodzaakt hun zuivering uit te breiden om de medicijnresten uit het water te verwijderen. Vewin ondersteunt het Uitvoeringsprogramma Medicijnresten uit Water 2018-2022 dat maatregelen bevat in alle schakels van de keten – van ontwikkeling van medicijnen, toepassing en gebruik tot aan zuivering ervan. Het is van belang het programma voortvarend uit te voeren met voldoende financiële middelen. Over de financiering van aanvullende zuivering op RWZI's zijn nadere afspraken nodig. De ministeries van VWS en LNV (diergeneesmiddelen) moeten actief betrokken zijn. Bij oppervlaktewaterinnamepunten voor de drinkwaterproductie is meer dan de helft van de medicijnresten afkomstig uit het buitenland. Naast de nationale ketenaanpak benadrukt Vewin daarom het belang van een internationale aanpak.

i Ketenaanpak Medicijnresten uit Water, Lieke Coonen

Microplastics

Neem maatregelen aan de bron om microplastics in het watermilieu te voorkomen.
Microplastics zijn plastic deeltjes kleiner dan 5 mm. Ze zijn afkomstig van bijvoorbeeld cosmetica, reinigingsmiddelen, autobanden, verf, kleding of zwerfafval. Microplastics zijn aangetoond in oppervlaktewater. In januari 2018 heeft de Europese Commissie een Plastics Strategy gepresenteerd met een aantal maatregelen. Het aanpakken van microplastics in het milieu is een onderdeel van de strategie. De Commissie geeft aan dat er meer onderzoek nodig is om te begrijpen wat de bronnen zijn en wat de impact is op het milieu en de volksgezondheid. Tot nu toe zijn metingen in drinkwater in Nederland beperkt, maar er wordt gewerkt aan een betrouwbare, gestandaardiseerde meetmethode. Het ministerie van IenW heeft € 10 miljoen beschikbaar voor onderzoek naar de aanwezigheid van microplastics in water en het nemen van maatregelen om microplastics in water te reduceren. Een goed monitoringsprogramma in de Nederlandse rivieren is van belang. Daarnaast zijn bronmaatregelen nodig om de emissie van microplastics naar het water te verminderen.

i Microplastics, Lieke Coonen

Opkomende stoffen

Houd bij vergunningverlening beter rekening met de risico's van lozingen voor de drinkwaterbronnen.
Lozingen van industrieel afvalwater kunnen risico's opleveren voor de kwaliteit van drinkwaterbronnen. Uit incidenten met pyrazool, PFOA en GenX blijkt dat bij vergunningverlening door het bevoegd gezag onvoldoende rekening is gehouden met de effecten op de drinkwaterbronnen. Vanuit hun zorgplicht voor de veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening zijn bevoegde gezagen dit wel verplicht. Uit onderzoek van RHDHV (2017) blijkt de noodzaak voor een verbeterslag in de praktijk van vergunningverlening. Het is nodig heldere afspraken te maken tussen bevoegde gezagen over de rolverdeling bij (in)directe lozingen. Bevoegde gezagen moeten meer capaciteit en kennis ter beschikking krijgen. En de drinkwaterbedrijven moeten waar relevant zo vroeg mogelijk om advies gevraagd worden bij vergunningverlening. Voor drinkwaterbedrijven is het noodzakelijk inzicht te hebben in de stoffen die geloosd worden zodat zij weten wat er op hen afkomt.

i Structurele aanpak opkomende stoffen, Mirja Baneke

Beschikbaarheid zoetwater

Bescherm de drinkwatervoorziening in het Deltaprogramma Zoetwater.
Drinkwater heeft in het Deltaprogramma Zoetwater een bijzondere plek; het is benoemd als cruciale functie met een bijzondere vorm van gebruik die beschermd moet worden. Voor die bescherming hebben Nederlandse overheden een zorgplicht. Deze moet tot uiting komen in het traject van Waterbeschikbaarheid binnen het Deltaprogramma Zoetwater. Hierin worden afspraken gemaakt over de beschikbaarheid van zoetwater voor verschillende functies en de kans op watertekorten per gebied. Het is van belang dat er ook in de toekomst voldoende en schoon zoet grond- en oppervlaktewater beschikbaar is voor de bereiding van drinkwater. De afspraken die uiteindelijk gemaakt worden binnen het thema Waterbeschikbaarheid moeten rekening houden met de bijzondere functie van de drinkwatervoorziening en zorgen voor voldoende en schone drinkwaterbronnen voor de lange termijn. Ook moet het thema Waterbeschikbaarheid goed worden verbonden met de beleidsdossiers STRONG, aanvullende strategische voorraden en Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie.

i Deltaprogramma Zoetwater, Mirja Baneke

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Gewasbeschermingsmiddelen

Bescherm drinkwaterbronnen tegen verontreiniging met gewasbeschermingsmiddelen.
Uit onderzoek van KWR (december 2017) blijkt dat gewasbeschermingsmiddelen nog steeds in normoverschrijdende concentraties in drinkwaterbronnen worden aangetroffen. In de Tweede nota duurzame gewasbescherming is als doel opgenomen om in 2023 nagenoeg geen overschrijdingen meer te hebben van de drinkwaternorm in oppervlaktewater. De Tweede nota wordt in 2018 en 2019 geëvalueerd. De verwachting is dat het einddoel niet wordt gehaald; er zijn daarom aanvullende maatregelen nodig om drinkwaterbronnen te beschermen tegen verontreiniging met gewasbeschermingsmiddelen. Vewin vindt dat deze maatregelen opgenomen moeten worden in de bestuurlijke afspraken over waterkwaliteit, gecombineerd met een integrale benadering om waterkwaliteitsproblemen door landbouwemissies te verminderen. Mogelijke maatregelen zijn een verbod op niet-professioneel gebruik van bestrijdingsmiddelen, rekening houden met cumulatieve effecten bij toelating van middelen, en uitbreiding van teelt- en spuitvrije zones. Daarnaast is uitbreiding van toezicht en handhaving nodig, met een focus op drinkwaterbronnen.

i Gewasbeschermingsmiddelen, Mirja Baneke

Nitraat

Bevorder een voortvarende uitvoering van de bestuursovereenkomst nitraat met eind 2018 duidelijkheid over het juridische instrumentarium voor verplichte maatregelen.
Bij veel grondwaterwinningen voor drinkwaterproductie wordt de nitraatnorm van 50 mg/l overschreden. Het generieke beleid uit het 6e actieprogramma Nitraatrichtlijn is onvoldoende om de kwaliteit van het grondwater hier te verbeteren. Daarom is in december 2017 een bestuursovereenkomst gesloten tussen Vewin, LTO, IPO, LNV en IenW om de uitspoeling van nitraat in kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden terug te dringen. Hierbij moet zo snel mogelijk, maar uiterlijk gedurende de looptijd van het 7e actieprogramma, aan de nitraatnorm worden voldaan.
Uiterlijk 30 juni 2019 wordt besloten of er voldoende voortgang is in de uitvoering van de overeenkomst. Mocht er onvoldoende perspectief zijn op doelbereik dan zullen aanvullende maatregelen verplicht worden gesteld gedurende de looptijd van het 6e actieprogramma. Vewin bepleit dat eind 2018 helder is welk wettelijk instrumentarium passend is.

i Bestuursovereenkomst nitraat in grondwater, Mirja Baneke

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Omgevingsrecht

Borg de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening en de zorgplicht voor overheden in de NOVI en het omgevingsrecht.
De minister van BZK heeft tijdens het AO Nationale Omgevingsvisie (NOVI) op 18 april 2018 aangegeven de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening op te nemen als nationaal belang in de NOVI. Ze stelde dat dit een Rijkstaak is en overheden een zorgplicht hebben vanuit de Drinkwaterwet (art. 2). Dit is ook verankerd in de Omgevingswet (art. 2.1). Dit betekent dat de bescherming van drinkwaterbronnen en -infrastructuur en de beschikbaarheid van voldoende schoon zoet grond- en oppervlaktewater tot uiting moeten komen in NOVI, Omgevingsregeling, Invoeringswet en Aanvullingswetten Bodem en Natuur. Dit moet doorwerken naar regionale plannen en visies. Concreet gaat het onder andere om een toereikend beschermingsbeleid door overheden, adequate handhaving en toezicht en het tijdig betrekken van het drinkwaterbedrijf bij (planologische) ontwikkelingen met mogelijke risico's voor drinkwaterbronnen.

i Omgevingswet en Nationale Omgevingsvisie, Lieke Coonen

Veiligstelling gegevens vitale infrastructuur

Borg de veiligheid van gegevens van de vitale infrastructuur in het initiatief-wetsvoorstel Wet open overheid (Woo).
De behandeling van het initiatiefwetsvoorstel Woo - de beoogd opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) - is in de Eerste Kamer aangehouden. Het kabinet is in gesprek met de indieners van het initiatiefwetsvoorstel over de hoge uitvoerings-kosten. Bij voortzetting van de behandeling pleit Vewin ervoor dat expliciet wordt gekeken naar bescherming van gegevens die vitale bedrijven in het kader van de nationale veiligheid met de overheid delen. Vitale bedrijven delen (verplicht en onverplicht) veel gevoelige informatie met de overheid met als doel verhoging van de weerbaarheid. In de huidige Wob is bescherming van dit soort gegevens tegen openbaarmaking niet goed geborgd. Met de Woo kan dit worden rechtgezet door uitbreiding van de absolute uitzonderingsgrond 'Veiligheid van de Staat' met 'Veiligheid van de vitale infrastructuur'. Hiermee worden de veiligheidsbelangen van de vitale sectoren en daarmee van de maatschappij beter beschermd.

i Initiatiefwetsvoorstel Wet open overheid, Sabine Gielens

Bodemverontreiniging

Maak via de aanvullingswet Bodem het treffen van maatregelen verplicht wanneer bodemverontreinigingen drinkwaterbronnen bedreigen.
In een belangrijk deel van het grondwater voor drinkwaterbereiding worden veront-reinigingen aangetroffen die veroorzaakt zijn door bodemverontreiniging. Het Bodem-convenant tussen overheden en bedrijfsleven, dat loopt tot eind 2020, bevat afspraken over de aanpak van dergelijke nu bekende verontreinigingsgevallen. Vewin dringt aan op een zorgvuldige uitvoering van het Bodemconvenant en adequate maatregelen voor bedreigde waterwinningen. Na afloop van deze spoedoperatie blijft nog een groot aantal ernstige verontreinigingsgevallen in de bodem achter. De eventuele aanpak van deze historische bodemverontreinigingen wordt in de toekomst gekoppeld aan ruimte-lijke ontwikkelingen. Het wettelijk instrumentarium wordt vastgelegd in de aanvullings-wet Bodem bij de Omgevingswet. Deze aanvullingswet zal een kader moeten bieden voor verplichte aanpak van de resterende bodemverontreinigingen wanneer die een waterwinning bedreigen. De verantwoordelijkheid voor het treffen van maatregelen dient bij de provincies te liggen.

i Aanvullingswet Bodem, Omgevingswet, Rob Eijsink

Ministerie van Financiën

Btw

Stop met belastingverhoging op drinkwater.
Drinkwater extra belasten is niet van deze tijd. Drinkwater is een gezonde eerste levensbehoefte, duurzaam en goed voor het milieu. Het is van maatschappelijk belang dat iedereen toegang heeft tot drinkwater tegen een zo laag mogelijke prijs. De afgelopen jaren is het de drinkwaterbedrijven gelukt om de kostprijs van productie en levering van drinkwater te laten dalen door efficiencymaatregelen.
Stijgende belastingen doen het voordeel voor de consument echter teniet. Ruim een kwart van de drinkwaterprijs bestaat uit belastingen. Het gaat daarbij vooral om verbruiksbelastingen: de btw en de Belasting op Leidingwater. Door de aangekondigde btw-verhoging stijgt dat naar 30%. De regering moet kiezen voor gezond en duurzaam drinkwater en juist ongezonde en vervuilende consumptie extra belasten. Vewin pleit daarom voor het terugdraaien van de voorgenomen btw-verhoging op drinkwater of deze te compenseren door een verlaging van de Belasting op Leidingwater.

i Belastingplan, Hendrik Jan IJsinga

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Samenwerking met veiligheidsregio's

Bevorder samenwerking tussen de veiligheidsregio's en vitale partners.
De samenwerking tussen veiligheidsregio's, vitale partners en gemeenten is de afgelopen jaren versterkt. De samenwerking is in plannen en convenanten doorgaans goed geregeld, maar de samenwerking in de praktijk is nog voor verbetering vatbaar. Op verschillende punten, zoals crisiscommunicatie, rolopvatting en informatie-uitwisseling, is nog winst te behalen. Op het punt van informatie-uitwisseling pleit Vewin ervoor dat het Landelijk Crisismanagement Systeem van de veiligheidsregio's wordt uitgerold tot een landelijke basisvoorziening crisisbeheersing waartoe alle vitale partners toegang krijgen. Dit is nodig om bij een (dreigend) incident met alle betrokken partijen snel tot een gedeeld situatie- en totaalbeeld te komen op basis waarvan besluiten sneller en doelgerichter genomen worden. Ook pleit Vewin voor opschaling van de 25 veiligheidsregio's, analoog aan de tien politie-eenheden. Dit leidt tot bundeling van kunde, capaciteit, expertise, meer uniformiteit en een integrale benadering van crisisbeheersing en veiligheid.

i Strategie Nationale Veiligheid, Wet veiligheidsregio's, Sabine Gielens

Europese Unie

Kaderrichtijn Water (KRW)

Vergroot ambitie en inzet voor het halen van de KRW doelen.
De KRW-doelen zouden oorspronkelijk al aan het slot van de eerste planperiode (2015) behaald moeten zijn, maar fasering tot 2021 of 2027 is toegestaan. Helaas is de verwachting dat lidstaten de KRW-doelen in 2027 nog niet halen. Dit mag echter geen argument zijn voor Nederland om meer uitzonderingsmogelijkheden te gebruiken en de doelen te verlagen. Alleen voor de aanpak van nieuwe ambities, zoals de aanpak van opkomende stoffen valt fasering van de KRW-doelen na 2027 voor Vewin te overwegen.
De Europese Commissie evalueert momenteel de KRW en haar zogenaamde dochterrichtlijnen zoals de Richtlijn prioritaire stoffen en de Grondwaterrichtlijn. De resultaten hiervan worden in het derde kwartaal van 2019 gepubliceerd. Vervolgens zal de nieuwe Commissie die in 2019 aantreedt beslissen of de KRW wordt herzien.

i Kaderrichtlijn Water, Dieter Staat, Mirja Baneke

Herziening Drinkwaterrichtlijn

Behoud de focus van de Drinkwaterrichtlijn: gezond en schoon drinkwater.
Op 1 februari 2018 presenteerde de Europese Commissie een wetsvoorstel ter wijziging van de Drinkwaterrichtlijn. De link die in het voorstel wordt gelegd met de Kaderrichtlijn Water (KRW) is een belangrijke voorwaarde om de bescherming van drinkwaterbronnen verder te verbeteren. Het is positief dat een risicobenadering wordt geïntroduceerd. Bij de toepassing daarvan moet de verdeling van verantwoordelijkheden duidelijk zijn, en moet er ruimte blijven voor lidstaten voor nadere invulling. Een toetsingskader in de Drinkwaterrichtlijn is nodig om de regelgeving voor chemicaliën en materialen in contact met drinkwater EU-breed te harmoniseren. Bij het vaststellen van waterkwaliteitsnormen zijn het voorzorgsbeginsel en de voorzorgsnorm leidend. De indicatorparameters moeten behouden worden en bemonsteringsfrequenties van parameters dienen risico-gebaseerd te zijn. De informatievoorziening richting consumenten moet zich beperken tot de waterkwaliteit en de bescherming van de volksgezondheid.

i Drinkwaterrichtlijn, Jos van den Akker, Mirja Baneke

Strategie medicijnresten in het milieu

Kom in 2018 met een Strategic Approach to Pharmaceuticals in the Environment.
De Europese Commissie heeft aangegeven in 2018 een strategische aanpak voor geneesmiddelenresten in het milieu vast te willen stellen. Deze strategie wordt al jaren beloofd en loopt steeds verdere vertraging op. Vewin roept de Commissie op snel met de strategie te komen en hierin de Nederlandse Ketenaanpak Medicijnresten uit Water te ondersteunen. De strategie dient concrete maatregelen te bevatten om geneesmiddelenresten in het milieu en drinkwaterbronnen te verminderen. Hierbij worden alle schakels van de keten betrokken, van de ontwikkeling van medicijnen, de toepassing en het gebruik, tot aan de zuivering van rioolwater.

i Strategic Approach to PIE (Pharmaceuticals in the Environment), Jos van den Akker, Lieke Coonen

REACH

Houd expliciet rekening met de effecten op drinkwaterbronnen in REACH en classificeer PMT-stoffen als Zeer Zorgwekkende Stoffen.
De huidige REACH-regelgeving en de uitvoering daarvan houden onvoldoende rekening met het drinkwaterbelang. Het is daarom essentieel dat de relatie tussen REACH en de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water benadrukt wordt en dat bij beoordeling en gebruik van chemische stoffen expliciet getoetst wordt aan effecten op drinkwaterbronnen. Op dit moment richt REACH zich in de praktijk op PBT-stoffen (persistent, bio-accumulerend en toxisch). Hierdoor blijft een voor drinkwaterproductie belangrijke groep van verontreinigende stoffen buiten beeld: de persistente, mobiele en toxische (PMT) stoffen. Voorbeelden van dergelijke stoffen zijn PFOA en GenX. Vewin ondersteunt het initiatief van het Duitse Umwelt Bundesamt (UBA) om PMT-stoffen in REACH-verband te classificeren als Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), zodat het gebruik en de lozing ervan in beginsel afgebouwd moeten worden.

i REACH, Jos van den Akker, Mirja Baneke

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)

Zorg dat het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid bijdraagt aan het halen van waterkwaliteitsdoelen ('verblauwing').
Het huidige GLB loopt tot 2020. In juni 2018 zijn de voorstellen voor het toekomstig GLB door de Europese Commissie gepresenteerd. In de voorstellen is de verbetering van de waterkwaliteit nog onvoldoende en te weinig concreet opgenomen. Het is van groot belang dat het Europees landbouwbeleid bijdraagt aan de bescherming van grond- en oppervlaktewater tegen verontreinigende stoffen uit de landbouw, met name als het gaat om drinkwaterbronnen.
Hiervoor is een 'verblauwing' van het GLB noodzakelijk: de maatregelen uit het GLB moeten bijdragen aan het halen van Europese waterkwaliteitsdoelen, bijvoorbeeld uit de Kaderrichtlijn Water. In het huidige voorstel krijgen lidstaten meer ruimte voor uitwerking van het GLB op nationaal niveau. Hiervoor is een stevig Europees wetgevend kader met heldere doelen op het gebied van bodem- en waterkwaliteit onontbeerlijk, gecombineerd met een ambitieuze nationale aanpak om deze doelen te halen.

i Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, Dieter Staat, Mirja Baneke

Europese richtlijn tot bescherming van de kritieke infrastructuur

Houd de Nederlandse drinkwatervoorziening buiten de Europese kritieke infrastructuur en de scope van de EPCIP-richtlijn.
In 2008 is de Europese Richtlijn tot bescherming van de vitale infrastructuur (EPCIP-richtlijn) opgesteld. Doelstellingen van de richtlijn zijn identificatie van Europese vitale infrastructuren en betere bescherming hiervan om de continuïteit zoveel als mogelijk te borgen. Binnenkort wordt de EPCIP-richtlijn geëvalueerd waarbij onder andere naar de reikwijdte van de richtlijn wordt gekeken. Vewin houdt vast aan het eerdere standpunt, namelijk dat de Nederlandse drinkwatervoorziening geen onderdeel is of moet worden van de Europese kritieke infrastructuur. Uitval van de regionaal georganiseerde drinkwatervoorziening in Nederland heeft namelijk géén grensoverschrijdende impact. De Nederlandse drinkwatervoorziening maakt wel onderdeel uit van de nationale top-vitale infrastructuur. De bijbehorende eisen op het gebied leveringszekerheid en continuïteit staan in de Drinkwaterwet en het Drinkwaterbesluit.

i European Programme for Critical Infrastructure Protection (EPCIP), Dieter Staat, Sabine Gielens

Richtlijn Consumentenrechten

Zorg dat consumenten vanaf de eerste dag van levering voor drinkwater betalen.
De EU-Richtlijn Consumentenrechten en de Nederlandse wet kwalificeren het afnemen van drinkwater zolang nog geen contract is afgesloten als ongevraagde levering. Daardoor zijn consumenten niet altijd verplicht te betalen voor de eerste periode van hun watergebruik. Consumenten maken hier soms misbruik van en stellen de contractsluiting zoveel mogelijk uit. De kosten hiervan komen voor rekening van alle waterconsumenten. Om dit probleem te ondervangen kunnen drinkwaterbedrijven sneller tot afsluiting overgaan, bijvoorbeeld bij verhuizing. Dit leidt echter tot gezondheids- en hygiënerisico's, schaadt de consument en werkt verder kostenverhogend. Bescherming van consumenten tegen ongevraagde levering van drinkwater is in Nederland onnodig omdat drinkwaterbedrijven geen commercieel oogmerk hebben. Consumenten moeten vanaf de eerste dag van waterlevering voor hun drink- water gaan betalen. De Richtlijn en de Nederlandse wet zouden op dit punt moeten worden aangepast. De bedenktermijn van 14 dagen bij contractsluiting moet voor drinkwater om dezelfde reden verdwijnen.

i Richtlijn Consumentenrechten, Dieter Staat, Frederieke van der Hoek

Afkortingen

AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
ASV's	Aanvullende strategische voorraden
BAW	Bestuursakkoord Water
BoL	Belasting op Leidingwater
Btw	Belasting over toegevoegde waarde
EPCIP	European Programme for Critical Infrastructure Protection
GenX	Technologie die gebruikt wordt bij het maken van o.a. anti-aanbaklagen voor pannen. De technologie gebruikt de fluorhoudende stoffen FRD902 en FRD903 (vervanger van het schadelijke PFOA).
GLB	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
INSPIRE	Infrastructure for Spatial Information in Europe
KRW	Kaderrichtlijn Water
KWR	Watercycle Research Institute
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
PBT-stoffen	Persistente, bio-accumulerende en toxische stoffen
PIE	Pharmaceuticals in the Environment
PFOA	Perfluoroctaanzuur
PMT-stoffen	Persistente, mobiele en toxische stoffen
REACH	Registratie, Evaluatie, Autorisatie en beperking chemische stoffen
RHDHV	Royal HaskoningDHV
RWZI	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
STRONG	Structuurvisie Ondergrond
Vpb	Vennootschapsbelasting
Wacc	Weighted Average Cost of Capital (vermogenskostenvoet)
Wbni	Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen
Wob	Wet openbaarheid van bestuur
Woo	Wet open overheid
UBA	Umwelt Bundesamt
ZZS	Zeer Zorgwekkende Stoffen

Contactpersonen Vewin

Hans de Groene
Directeur
Tel. (070) 3490 865
degroene@vewin.nl

Arjen Frentz
Plaatsvervangend directeur
Tel. (070) 3490 890
frentz@vewin.nl

Lieke Coonen
Stuurgroepsecretaris Bronnen & Kwaliteit
Tel. (070) 3490 891
coonen@vewin.nl

- Bestuurlijke afspraken waterkwaliteit
- Ketenaanpak Medicijnresten uit Water
- Microplastics
- Omgevingswet en Nationale Omgevingsvisie
- Strategic Approach to PIE (Pharmaceuticals in the Environment)

Mirja Baneke
Senior beleidsmedewerker Landbouw & Natuur
Tel. (070) 3490 892
baneke@vewin.nl

- Structurele aanpak opkomende stoffen
- Deltaprogramma Zoetwater
- Gewasbeschermingsmiddelen
- Bestuursovereenkomst nitraat in grondwater
- Kaderrichtlijn Water
- Drinkwaterrichtlijn
- REACH
- Gemeenschappelijk Landbouwbeleid

Rob Eijsink

Stuurgroepsecretaris Bodem & Infrastructuur
Tel. (070) 3490 880
eijsink@vewin.nl

- AMvB's Mijnbouwwet en Omgevingswet
- Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie
- Infrastructuur
- Aanvullingswet Bodem, Omgevingswet

Sabine Gielens

Stuurgroepsecretaris Beveiliging & Crisismanagement
Tel. (070) 3490 883
gielens@vewin.nl

- Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie – Deelprogramma Vitaal en Kwetsbaar
- Regeling modelvliegen en de Regeling op afstand bestuurde luchtvaartuigen
- Implementatiewet INSPIRE
- Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Cybersecuritywet)
- Initiatiefwetsvoorstel Wet open overheid
- Strategie Nationale Veiligheid, Wet veiligheidsregio's
- European Programme for Critical Infrastructure Protection (EPCIP)

Hendrik Jan IJsinga

Stuurgroepsecretaris Doelmatigheid, Transparantie & Waterketen
Tel. (070) 3490 887
ijsinga@vewin.nl

- Bestuursakkoord Water
- Drinkwaterwet
- Belastingplan

Juridisch adviseurs

Frederieke van der Hoek
Tel. (070) 3490 871
hoek@vewin.nl

- Richtlijn Consumentenrechten

Wendela Slok
Tel. (070) 3490 884
slok@vewin.nl

- Omgevingswet en Nationale Omgevingsvisie

Adviseurs Vewin Brussel

Jos van den Akker
Tel. +32 2401 6155
vandenakker@vewin-uvw.be

- Drinkwaterrichtlijn
- Strategic Approach to PIE (Pharmaceuticals in the Environment)
- REACH

Dieter Staat
Tel. +32 2401 6153
staat@vewin-uvw.be

- Kaderrichtlijn Water
- Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
- European programme for Critical Infrastructure Protection (EPCIP)
- Richtlijn Consumentenrechten

Communicatieadviseurs / woordvoerders

Amarins Komduur

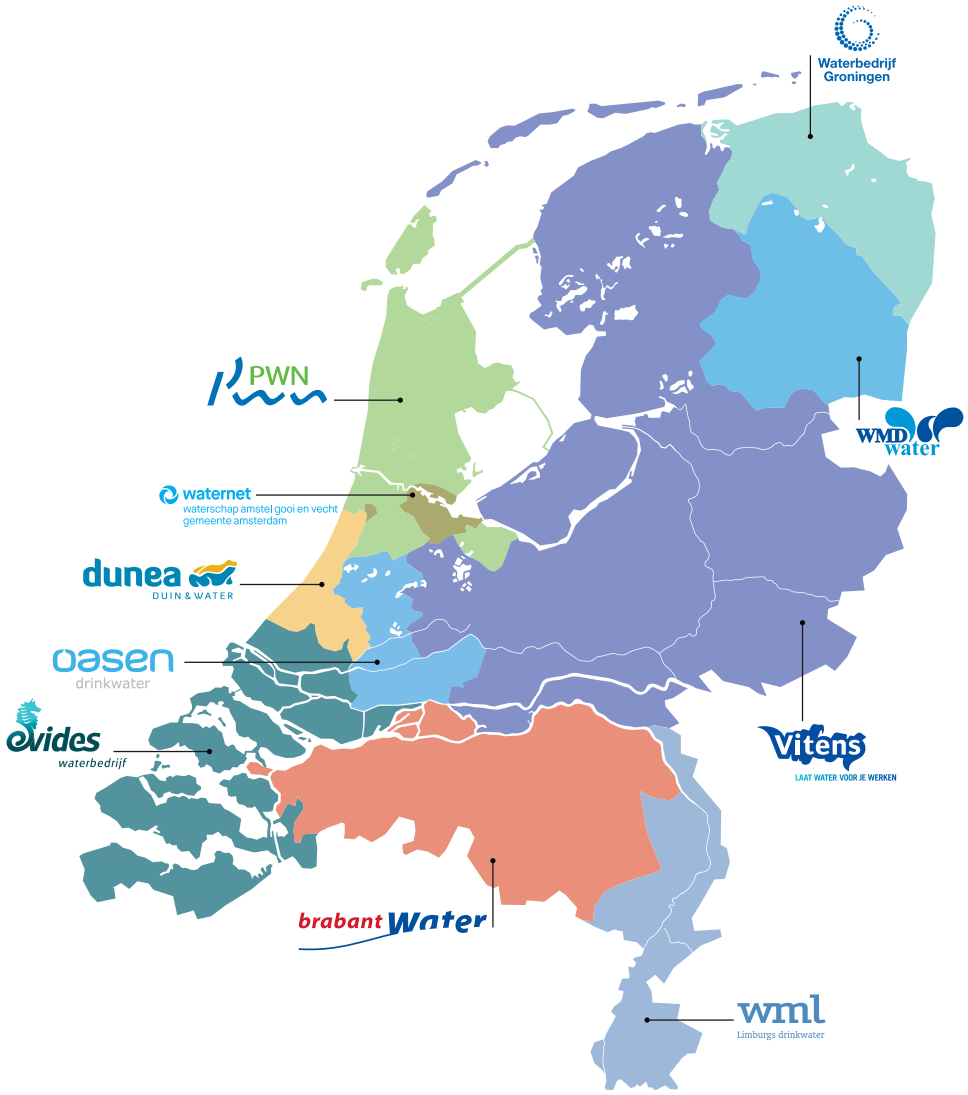
Tel. (070) 3490 893
Mobiel 06 3051 6253
komduur@vewin.nl

Patricia van der Linden

Tel. (070) 3490 858
Mobiel 06 5738 1294
linden@vewin.nl

Watervoorzieningsgebieden

Colofon

Vewin
Bezuidenhoutseweg 12
Postbus 90611
2509 LP Den Haag
Tel. (070) 3490 850
www.vewin.nl
Twitter: @vewin_water

September 2018

CC BY NC

Foto's: omslag, pag. 2, 16, 18 en 20 Shutterstock
pag. 4, 12 en 14, Nationale Beeldbank
Foto's contactpersonen: Tom Pilzecker en Cees Verkerk
Vormgeving: studio@arnogeels.nl

